

KANAAT PEYGAMBERİ: HZ. MUHAMMED (S.A.S)

Allah Resulü'nün (s.a.s.) hayatına egemen olan ilkelerden biri de kanaatkâr olmaktır.

O, asla ölçsüz bir hırsla başkalarının elindekilere göz dikmez, payına düşenle yetinirdi (Tahâ, 20/131).

Üç gün peşpeşe buğday ekmeğinden doyusuya yemediği nakledilen Peygamberimiz (Müslim, "Zühd", 21), bir gün hasırdan yapılmış yatağından kalkmış ve hasırın izleri yanaklarına çıkmıştı. Bunu gören sahâbe, "Ey Allah'ın Resülü! Yatman için sana bir yatak temin etsek!" deyince Resûlullah şöyle buyurmuştu:

"Ben, dünyada bir ağacın altında gölgelendikten sonra yola koyulup orayı terk eden bir yolcu gibiyim." (Tirmizî, "Zühd", 44)

TEYEMMÜM

-Yönelmek, kastetmek-

Teyemmüm; suyu temin etme veya kullanma imkânının bulunmadığı durumlarda abdestsizlik ve cünüplük gibi hükmi kirliliği gidermek amacıyla temiz toprağa sürülen ellerle yüzü ve iki kolu mesh etmekten ibaret hükmi temizlik demektir.

Teyemmüm, belirli mazeretlerin bulunması halinde abdest ve gusül yerine geçen bir abdest çeşididir.

ÖZLÜ SÖZ

Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırtmasın.

(Mehmet Akif Ersoy)

MÜ'MİN NEME LAZIM DEMEMELİDİR

İyiliği emretmek, kötülükten sakındırmak, inanan insanların en önemli görevlerindedir. Bunu yapmak, her zaman çok kolay olmayabilir. Yine de Müslüman, gördüğü bir kötülük karşısında “bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın” diyemez. “Neme lazım, ben karışmayayım” diyemez. Gördüğü kötülüğü eliyle veya diliyle düzeltir. Bunlara gücü yetmiyorsa da kötülüğü görmezden gelmez, en azından buğz eder.

İyilikleri yaygınlaştırmak için Allah tarafından görevlendirildiği bilinciyle, ailesinden başlamak üzere sesinin ve elinin ulaştığı her yerde iyiliği yaygınlaştırmaya, kötülüğü engellemeye çalışır.

Zira, *“Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar, birbirlerinin dostlarıdır. İyiliği emreder, kötülükten alıkoymalar...”* (Tevbe, 9/71)

MAKÂM-I MAHMÛD

Makâm-ı Mahmûd; övülmüş makâm, Peygamberimizin âhirette ümmetine şefaathak makâmıdır. (Tecrid, XI/128)

Ezandan sonra okunan duada geçen makâm-ı mahmûd da bu makamdır. Peygamberimiz (s.a.s.); *“Kim müezzinin ezanını işittiği zaman, 'ey bu tam çağırının (ezanın) ve dünya durdukça duracak olan namazın Rabbi Allah'ım! Muhammed'e vesileyi (cennette özel bir makâmı) ve fazileti ver, onu kendisine vaad ettiğin Makâm-ı Mahmûd'a eriştir' diye dua ederse, kıyamette şefâate müstahak olur.”* demiştir. (Tirmizi, “Salat”, 175; Ebû Dâvûd, “Salat”, 38)

ÖZLÜ SÖZ

*Ne irfandır veren ahlaka yükseklik ne vicdandır.
Fazilet hissi insanlarda Allah korkusundandır.
(Mehmet Akif Ersoy)*

KARABORSACILIK

Karaborsacılık insanların ihtiyaç duyduğu ticari malları stoklayarak, fiyatları yükseldiğinde satma anlamına gelmektedir. Başta İslam olmak üzere bütün din ve hukuk sistemlerinde yasaklanan bir haksız kazanç çeşididir.

Karaborsacılık diğer adıyla ihtikar fiyatların yükselmesine sebep olan, halkın alım gücünü azaltıp onları sıkıntıya sokan toplumsal barışı ve ahlakı bozan egoistçe bir davranıştır.

Allah Resûlü de karaborsacılık yapanlar hakkında “*Fiyatları artırmak için Müslümanların fiyatlarına (piyasalarına) müdahale eden kişiyi Allah Teâlâ'nın kıyamet gününde büyük bir ateş üzerine oturtması kaçınılmazdır.*” (İbn Hanbel, V, 28) buyurarak bu açgözlü insanların hazin sonlarına dikkat çekmiştir.

MEYMUNE BİNTİ HARİS B. HAZN el-HİLÂLIYYE

Hicretten önce Müslüman olmuştur. Hz Peygamber'in son evlendiği eşidir. Ahzâb Suresi 50. ayetin onun Hz Peygamberle evliliği üzerine indiği rivayet edilmiştir. Hz Peygamber, bu evlilikle Meymûne'nin mensup olduğu Arabistan'ın güçlü kabilelerinden Amir b. Sa'aa ile akrabalık bağı kurmayı amaçlamış, söz konusu kabile, bu evlilik sonrası Medine'ye gelip Müslüman olmuştur. Hz Aişe onun için "Meymûne bizim en müttakimiz, akrabalık bağını en fazla gözetenimizdi" demiştir. Meymune 51 (671) yılında vefat etmiştir. Hz Peygamber'den yetmiş altı hadis rivayet etmiştir. Rivayetleri Kütüb-i Sitte'de yer almaktadır.

ÖZLÜ SÖZ

*Sahipsiz vatanın batması haktır,
Sen sahip çıkarsan bu vatan batmayacaktır.
(Mehmet Akif Ersoy)*

UHUD DAĞI

Uhud Dağı, Medine'nin kuzeyinde bulunmaktadır. 8 km uzunluğunda ve 110m yüksekliğinde olan Uhud Dağı, Mes-cid-i Nebevî'ye 5 km mesafededir. Bölgedeki herhangi bir dağ silsilesine bağlı olmayıp tek başına bulunduğu için bu adı almıştır.

Müslümanlar ile müşrikler arasındaki "Uhud Savaşı" bu dağın eteğinde cereyan etmiş, ismini de bu dağdan almıştır. Peygamberimizin savaşta yaralandıktan sonra sığındığı mağara (kaya aralığı) da bu dağın eteklerinde yer almaktadır.

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) çeşitli vesilelerle Uhud Dağı'ndan övgüyle söz etmiş, bir defasında "*Uhud öyle bir dağdır ki, o bizi sever biz de onu severiz.*" buyurmuştur. (Buhârî, "Zekât", 54)

SEHİV SECDESİ

Yanılma, unutma veya dalgınlık gibi durumlar sebebiyle namazın rükünlerinden birinin geciktirilmesi, tekrarlanması veya vaciplerinden birini terk ya da tehir etme durumunda, noksanlığı telafi etmek için namazın sonunda yapılan secdelere sehiv secdesi denir.

Namazda sehiv secdesi gerektiren bir hata yapılırsa, namazın son oturuşunda "Ettehiyyatü" duası okunarak sağ tarafa selam verilip iki kez secde yapılır.

ÖZLÜ SÖZ

*İnmemiştir Kur'an, bunu hakkıyla bilin,
Ne mezarlıkta okunmak ne de fal bakmak için.
(Mehmet Akif Ersoy)*

KUMAR

İnsanlar için helal olan kendi emeği ve alın teri ile kazandıklarıdır. Ancak, kısa yoldan mal ve para kazanma hevesi bazı insanları kumar illetine bulaştırmaktadır.

Kumar, bir kimsenin kaybettiği malı başka bir kimsenin kazancına dönüştüren eylemdir. Bu illet, insanda kazanma hır-sını artırarak kişinin hem bedenini hem de ruhunu hasta eder. Ailenin geçimi için kazanılan mallar heba olup gider. Böylece kişi iflasın eşiğine gelir.

Müslüman bir kişi ise Allah'ın *“Ey inananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir. Bunlardan kaçının ki saadete eresiniz.”* (Maide, 5/90) ayetine kulak vererek asıl kurtuluşu yakalayacaktır.

TAKVA

Takva; kuvvetli bir himayeye girerek korunmak, kendini muhafaza altına almak, demektir.

Takva; imân edip emir ve yasaklarına uyarak, Allah'a karşı gelmekten sakınmak, dünya veya âhirette insana zarar verecek, ilâhî azaba sebep olabilecek inanç söz, eylem ve davranışlardan ve her türlü günahattan sakınmaktır.

Takva sahibine muttaki denir. Yüce Allah, Kur'an'da cennet ve nimetlerini muttakilere vaat etmiştir. (Ra'd, 13/35)

ÖZLÜ SÖZ

*Hatırlar mısın? Doğduğun zaman, sen ağlardın gülerdi alem.
Öyle bir yaşam sür ki, mevtin sana hande olsun. Halka matem...
(Mehmet Akif Ersoy)*

AHİ EVRAN VE AHİLİK

1171 yılında Azerbaycan'da bulunan Hoy kasabasında doğan Ahi Evran, küçük yaştan itibaren ilim öğrendi. İnsanlara dinlerini öğretmek üzere hocası ve aynı zamanda kayınpederi ile birlikte Anadolu'ya geldi ve Kayseri'ye yerleşerek deri işleme atölyesi kurdu. Ahilik teşkilatını kuran, esnafa İslamiyet'i anlatarak dünya ve ahiret işlerini düzenli hale getirmeleri için nasihatlerde bulunan, 32 çeşit esnaf ve sanatkâr zümresinin lideri olarak bilinen Ahi Evran, Kırşehir'deki türbesinde medfundur. Ahilik, Selçuklu ve Osmanlı döneminde Anadolu'da yaşayan halkın sanat ticaret ekonomi gibi çeşitli meslek alanlarında hem iş hem de ahlaki yönden yetişmelerini sağlayan bir kurumdur. Her türlü haksızlık, yolsuzluk, düzensizlik ve anarşiden soyutlanan ferdi ve ictimai dengelerini kuran bu yapılanmaya dün olduğu kadar bugün de ihtiyaç vardır.

TEFEKKÜR

Düşünmek ve hatırlamak anlamına gelen tefekkür, insanı diğer varlıklardan farklı kılan ayırıcı bir özelliktir. Kur'an'da tefekkür teşvik edilmiş ve düşünenler övülmüştür.

Kur'an'da yerin ve göğün yaratılışı, darb-ı meseller ve geçmiş toplumların kıssaları üzerinde düşünülmesi istenmektedir.

Bütün bunlar üzerinde düşünen insan gerçeğe ulaşır. Bu âlemin, bir yaratıcısının olduğuna ve O'na kulluk edilmesi gerektiğine inanır.

ÖZLÜ SÖZ

Geçmişten adam hisse kaparmış... Ne masal şey! Beş bin senelik kıssa yarım hisse mi verdi? 'Tarih'i tekerrür diye tarif ediyorlar; Hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi. (Mehmet Akif Ersoy)

HESABA ÇEKİLMEYEN ÖNCE KENDİMİZİ HESABA ÇEKELİM

Dünya hayatında insanlar çoğu zaman anlamsız uğraşlara da-
larak günlerini tüketebilmektedirler. Oysa Kur'an'ı Kerim
dünyada yaptığımız her şeyden hesaba çekileceğimizi bize hat-
ırlatmaktadır. Yaptığımız her şey kayıt altındadır ve bize
olumlu veya olumsuz bir dönüşü olacaktır: *“Her insanın ame-
lini boynuna yükledik. Kıyamet günü kendisine, açılmış olarak
karşılaşacağı bir kitap çıkaracağız. “Oku kitabını! Bugün hesap
sorucu olarak sana nefsin yeter” denecektir.”* (İsra, 17/13-14). *“Al-
lah'a karşı gelmekten sakının ve herkes, yarın için önceden ne gön-
dermiş olduğuna baksın”.* (Haşr, 59/18)

Dolayısıyla dünyada sürekli kendimizi hesaba çekerek kitabı-
mızı hayırlı davranışlarla donatmalıyız. Ebedi kurtuluşa ulaş-
manın yolu budur.

TAASSUP

Bir fikre körü körüne bağlan-
mak, doğru ya da yanlışlığına
bakmaksızın onun peşinde koş-
mak taassuptur.

Müşriklerin buna benzer dav-
ranışları Kur'an'da şöyle eleştiri-
lir: *“Çünkü onlar babalarını
sapık kimseler olarak buldular.
Kendileri de onların izinden koş-
ma gitmektedirler.”* (Saffât, 37/69-
70)

ÖZLÜ SÖZ

*Bu ezanlar ki şahadetleri dinin temeli,
Ebedi yurdumun üstünde benim inlemeli.
(Mehmet Akif Ersoy)*

İSLAMIN BİLİME VERDİĞİ DEĞER

İslam dini ilme son derece önem vermiştir. Bu konuda Rab-bimiz şöyle buyurur: “*De ki: “Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?”* (Zümer, 39/9). Hz. Peygamber (s.a.s.) de, “*İlim sahibi olup, ilmini başkalarına öğreten kimseyi*” gibta edilecekler arasında zikretmiştir. (Buhârî, “İlim”, 15)

Hz. Peygamber (s.a.s.)’in ilim tahsili için yola çıkanın “Allah yolunda” olduğunu (Tirmizî, “İlim”, 2) ve Allah’ın ona cennet yolunu kolaylaştıracağını bildirmesi (Müslim, “Zikr”, 39) ilme verilen değeri ortaya koyar.

Kur’an’ın ilk emri de okudur. (Alak, 96/1) İnsan kendisine, insanlığa katkı sağlayacak her şeyi okumak ve bu alanda çalış-makla yükümlüdür.

TEHECCÜT

Uykuyu terk etmek anlamına gelen teheccüd, uykudan kalktıktan sonra en azı iki en çoğu da sekiz rekat olarak kılınan gece namazıdır.

“*Gecenin bir kısmında da uyana-rak sana mahsus fazla bir ibadet olarak teheccüd namazını kıl ki, Rabbin seni Makam-ı Mah-mud’a ulaştırsın.*” (İsra, 17/79)

“*Farz yazılmış namazdan sonra en faziletli namaz gece ortasında kılınan namazdır.*” (Müslim, “Sıyam”, 202)

ÖZLÜ SÖZ

*Aşını gizleyemez insan, giydiği kaftanlarla.
Bilmez ama kendini kandırır, söylediği yalanlarla!
(Mehmet Akif Ersoy)*

KANAAT HIÇ TÜKENMEYEN HAZİNE DİR

Kanaatkâr olmak, elindekiyle yetinmek demektir. Her insan rızkını elde etmek, yaptığı işte başarılı olmak için çalışmalı ve bu çalışmaların neticesinde Allah'ın kendisine takdir ettiğiyle mutlu olmayı bilmelidir.

Çalışmak, kazanmak, daha iyisini yapmaya gayret etmek elbette gereklidir. Ancak daha fazla kazanç için meşru olmayan hiçbir yola tevessül etmemelidir. İnsan kanaatkâr olmazsa ne kadar bolluk ve bereket içinde olursa olsun, yine de sürekli bir eksiklik duygusu yaşayacaktır. Kazandığıyla, elde ettiğiyle hiç yetinmeyecek, mutlu olamayacaktır.

Hiç tükenmeyecek servet, hiç sona ermeyecek makam mevki yoktur ama kanaat hiç tükenmeyen hazinedir.

İHSAN

-Bir işi en güzel şekilde yapmak-

Peygamberimiz (s.a.s.), “Allah her işte ihsanı emretmiştir” (Müslim, “Sayd”, 57) buyurarak, müminlerin, yaptıkları her işi en güzel şekilde (ihsan kalitesinde) yapmakla yükümlü olduklarını bildirmiştir.

“İhsan, Allah'a sanki onu görüyor-muş gibi kullukta bulunmandır. Her ne kadar sen onu görmeden de, o seni görmektedir.” (Müslim, “İman”, 1)

ÖZLÜ SÖZ

Budur cihanda en beğendiğim meslek;

Sözün odun olsun hakikât olsun tek.

(Mehmet Akif Ersoy)

CENAZE NAMAZI

“Her canlı ölümü tadacaktır”. (Âli İmran, 3/185) Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.) “Ölülerimizizin güzel işlerini yad edin, kötü taraflarını dile getirmeyin.” (Tirmizi, “Cenâiz”, 34) buyurmuştur.

İslam dinine göre ölüm yok oluş değil bilakis ebedi alemde var olmaktır. Hal böyle olunca, ölen kişiye yapılan hazırlıklara teçhiz, ölünün yıkanmasına gasil, kefenlenmesine tekfin, tabuta konup taşınmasına teşyi ve kabre konmasına defin denir.

Cenaze namazı kıyamda rükû ve secdesi olmayan dört tekbirli bir namazdır. Allah’a hamd Rasulüllaha salavat, ölüye duadır ve şöyle kılınır:

Cenazeye ve kıbleye yönelik saf tutularak niyet edilir. İmam tekbir alarak ellerini bağlar; cemaat da tekbir alarak imama uyar. İmam ve cemaat içinden “Sübhanekıye vecelle senâuk” duasıyla okurlar. Sonra imam ellerini kaldırmadan tekbir alır, cemaat da içinden tekbir alır; hepsi içinden “salli” ve “barik” dualarını okurlar, tekrar tekbir alırlar; bilenler cenaze duasını, bilmeyenler “Fatıha” suresini veya başka bir dua okurlar. Yine aynı şekilde tekbir alarak sağa ve sola selam vererek namazı tamamlarlar.

ÖZLÜ SÖZ

*Bekayı hak tanıyan, sa’yi bir vazife bilir,
Çalış, çalış ki beka sa’y olursa hak edilir .
(Mehmet Akif Ersoy)*

İSTİKAMET

Doğru ve mutedil olmak, eğri olmamak, hakka tabi olmak, adâleti yerine getirmek, doğru yola girmek, itaat olan şeyleri yapıp isyan olan şeylerden sakınmak, verdiği sözü tutmak ve haktan meyletmemek demektir.

İstikamet üzere olana mustakîm denir. Mustakîm kelimesi Kur’an’da; tartının (İsrâ, 17/35), Allah yolunun (Şûrâ, 42/52) ve Allah yoluna giren insanın sıfatı olarak kullanılmıştır.

ÖRF VE ÂDET

Her toplumun kendine özgü örfü, âdeti vardır. Örf, çoğunluğun benimseyip yapmakta oldukları işlerdir. Âdet ise, alışlagelen bir işi, davranışı sürdürmek, demektir.

Örf ve âdet terimleri, İslam hukûkunda eş anlamlı olarak kullanılırlar. Örf, Kur'an ve Sünnette, aklın ve dinin güzel gördüğü iyilik ve ihsan manasında "marûf" şeklinde geçer.

İslam hukûkunun dünya ve ahirete ilişkin hükümleri, dört kaynaktan alınır. Bunların yanında örf de, fıkhıta bir delil ve hüküm kaynağı kabul edilir.

Hz. Peygamber (s.a.s.), bu konuda "Müslümanların güzel gördüğü şey Allah katında da güzeldir." (Ahmed b. Hanbel, I, 379) buyurmuşlardır.

Müslümanların benimseyerek güzel gördükleri şeylerin yapılması ve çocukların nafakasının tayini konusunda Sünnet, yine örfü esas almıştır. Bu bakımdan, toplumun, meşrû örf ve âdetlerine aykırı hükümler vermek, doğru değildir.

İSTİÂZE

Şeytanın ve kötü insanların zarar ve şerrinden, her türlü beladan, âfetten ve musibetten Allah'a sığınmak anlamına gelmektedir.

Dil ile yapılan istiâze, "eûzûbilâhi" (Allah (c.c.)'a sığınırım) ifadesi ile başlar.

Yüce Allah, Kur'an okunacağı zaman (Nahl, 16/98) ve şeytan kötü bir düşünce telkin ettiği zaman (A'râf, 7/200) Allah'a sığınılmasını emretmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

Üzerine dilenme kapısını açan ölünceye kadar hep muhtaç kalır. Sen hırsı bırak da padişahlık et. Tamahsız kişinin başı dik olur.

(Sadi Şirazî)

İNSAN HAKLARI

İnsan hakları, “insana insan olduğu için, diline, dinine, ırkına, cinsiyetine, milliyetine, sosyal statüsüne ve rengine bakılmaksızın tanınan haklar” şeklinde tanımlanmaktadır. Ayrıca “insan hakları, insanın sahip olduğu özgürlüklerin belirgin ve kullanılabilir hale gelmesi” şeklinde de tanımlanabilir.

1789 yılında Fransa’da yayımlanan İnsan Hakları Bildirisi, Batı’da insan haklarının kazanılmasında en önemli adımlardan biridir.

İslam dünyasında ise insan hakları, hemen dinin tebliğ edilmesiyle birlikte başlamıştır. Kur’an-ı Kerim’in gönderiliş gayelerinden biri de temel insan haklarını bir defa daha tesbit ve tescil etmek, insana hak ettiği değeri yeniden kazandırmaktır.

ŞİRK

Şirk ise, Yüce Allah’ın ilahlılığında, sıfatlarında, fiillerinde ve Rab oluşunda ortağı, benzeri ve eşinin olduğunu kabul etmektir.

Yapılan ibadetlerde Allah’tan gayrısını gözetme ve riya gibi kötü hasletler için de şirk kelimesi kullanılmıştır.

Allah’a şirk koşturmak günahların en büyüğüdür. (Müslim, “İmân”, 38) Kur’an’da şirk ve küfrün Allah tarafından bağışlanmayacağı bildirilmektedir. (Nisâ, 4/48)

ÖZLÜ SÖZ

Mademki dün gitti, yarın da henüz elde değil, hesabını şu var olan nefes için yapmaya çalış.

(Sadi Şirazi)

AİLE HUZURU

İnsanın kendisini güvende hissettiği, pek çok ihtiyacının karşılandığı yer, ailedir. Ailede huzur için her iki eşin de dikkat etmesi gereken bazı hususlar şunlardır: Eşine saygı duymak, ona kendisi için değerli olduğunu hissettirmek; dışarıdaki insanlara gösterdiğimiz güler yüzü ve hoşgörüyü ailemizden esirgememek; eşine karşı dürüst olmak; eşinin ailesine saygı göstermek, zor zamanlarında ona destek olmak...

Hayatımızın bir imtihan olduğu, ailemizinse bu imtihanı kazanmamız için önemli bir fırsat olduğu bilinciyle aile huzurumuzu arttırma konusunu önemsemeliyiz.

Erkek de olsak, kadın da olsak... Yeni evlenmiş de olsak uzun yıllardır evli de olsak...

İNŞÂALLAH

Allah isterse, Allah dilerse anlamına gelen bir şart cümlesidir. Kâinata her şey, Allah'ın irade ve takdiri ile cereyan eder. O, izin vermeden ve istemeden hiçbir şeyin olması mümkün değildir. Mü'minler, gelecekte bir iş ve bir görev yapmak istediklerinde bunu ifade ederken "inşâallah şöyle yapacağım, böyle yapacağım" derler. Böylece Allah'ın irade ve gücünü ikrar edip O'ndan izin ve yardım istemiş olurlar.

"Hiçbir şey için, bunu yapacağım deme', ancak Allah dilerse (inşâallah) yapacağım de'..." (Kehf, 17/23-24)

ÖZLÜ SÖZ

Rızık ve dünyalık hususunda kanaat sahibi ol. Çünkü kanaat tükenmez bir hazinedir.

(İmam Rabbani)

HZ. ZÜLKİFL (A.S.)

Kur'an-ı Kerim'de Sâd Sûresi, 38/48'de "(Ey Muhammed!) İsmail, el-Yesa' ve Zülkifl'i de an. Onların her biri iyi kimselerdi" ve Enbiyâ 21/85-86'da; "İsmail'i, İdris'i ve Zülkifl'i de hatırla. Bunların hepsi sabredenlerdendi. Onları da rahmetimizin içine soktuk. Şüphesiz onlar salih kimselerdendi" buyrulmaktadır.

Yüce Allah Eyyûb (a.s.)'den sonra Bısr b. Eyyûb'u (a.s.) görevlendirmiş ve Zülkifl ismini vererek insanları Tevhîd'e davet etmesini emretmiştir.

Bölgesindeki insanlar iman ederek Hz. Zülkifl (a.s.)'a tâbi oldular. Bunun üzerine, Allah yolunda cihad etmeleri emredince bundan kaçındılar ve za'f gösterdiler.

Kaynaklarımıza göre Zülkifl (a.s.) yetmişbeş yaşında Şam'da vefat etmiştir.

KUDSÎ HADİS

Hz. Peygamber'in Allah Teâlâ'ya nispet ettiği hadislerdir.

Bu hadislerin manası Allah'tan, sözleri Hz. Peygamber'dendir. Hz. Peygamber bunları, "Allah Teâlâ şöyle buyuruyor" diye rivayet eder.

Kudsî hadislerde, çoğunlukla Allah'ın rahmetinden ve sıfatlarından söz edilmektedir.

ÖZLÜ SÖZ

*Allah birdir Peygamber Hak / Rabbül alemdir mutlak
Senlik benlik nedir bırak / Söyleyeyim geldi sırası
(Aşık Veysel)*

ŞÜKREDEN BİR KUL OLMAYAYIM MI?

Rasûlullah (s.a.s.), her konuda olduğu gibi şükretmek konusunda da ümmetine en güzel örnektir.

Kendisi Rabbine her fırsatta şükreder, hatta bazen ayakları şişene kadar ibadet ederdi. O'na 'geçmiş ve gelecek günahlarınız bağışlandığı halde, niçin kendinizi zorluyorsunuz?' denildiğinde: 'Şükreden bir kul olmayayım mı?' buyururdu. (Tirmizî, "Salat", 187)

Ayrıca O'nun yaptığı ibadetleri azımsayanları "Allah'a yemin ederim ki, Allah'tan en çok korkanınız ve O'na en bağlı olanınızım. Fakat ben oruç tutarım ve tutmam, namazımı kılarım ve uyurum, kadınlarla evlenirim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse, benden değildir" (Buharî, "Nikah", 1) diyerek uyarırdı.

ÂHİR ZAMAN

Dünyanın sonu. İslam inancına göre, âlemin başı olduğu gibi sonu da vardır. Ancak bu sonu bilmek insan gücünün dışındadır. Kur'an-ı Kerim'de bu gerçek şöyle dile getirilmektedir:

"Kıyametin ne zaman kopacağını sana sorarlar. De ki: Onun bilgisi sadece Rabbimin nezdindedir. Onun vaktini kendisinden başka kimse açıklayamaz..." (Araf, 7/187; ayrıca bk. Lokmân, 31/34)

Hız. Peygamber'den sonra elçi gönderilmeyeceği için ona ahir zaman Peygamberi, ümmetine de ahir zaman ümmeti denmiştir.

ÖZLÜ SÖZ

*Allah temiz insanların davranışlarına bir iken on yazar.
Sen de kimde bir iyilik görürsen onun bazı kusurlarını siliver.
(Sadi Şirazi)*

KÜFÜR

Sözlükte “inkâr etme” anlamına gelen “küfür” kelimesi “inanma”nın zıddıdır. Küfür tabiri Kur’an-ı Kerim’de Allah’ın gönderdiği peygamberleri, dolayısıyla da onların haber verdiği ve inanmaya davet ettiği hususları kabul etmeyenlerin halini ifade eder.

Bir hakikate inanmamak haddizatında onun varlığını yok saymak anlamını taşımaktadır. Küfür kelimesi “nankörlük” anlamında da kullanılır. Zira küfür aynı zamanda nimetleri veren ve verdiği nimetleri yok saymaktır.

Kulluğun temelinde var olan şükürün zıddına hareket etmektir. Allah Teâla “Öyleyse yalnız beni anın ki, ben de sizi anayım. Bana şükredin, sakın nankörlük etmeyin.” (Bakara, 2/152) buyurmaktadır.

BULÜĞ

Bulûğ; bir kimsenin çocukluk dönemini bitirip, ergenlik çağına ulaşması demektir. Bulûğ çağına ulaşan kimseye bâliğ denir. Ergenlik yaşı çocuğun vücut yapısına ve iklim şartlarına göre değişebilir.

Bulûğ, kişinin dinen mükellef sayılıp, yetişkin insan statüsünü kazandığı dönemdir. Bu çağa ulaşan ve akıllı olan kimse artık tam edâ ehliyeti kazanır.

Böylece, ibâdet, helal ve haram gibi dinî hükümlere muhatap; cezâî, malî ve hukukî yükümlülüklerle ehil olur.

ÖZLÜ SÖZ

Doğrudan ayrılmayan kimse, hata da etse ona göz yumarlar. Yalancılıkla ün yapan kişiye de kimse inanmaz.

(Sadi Şirazi)

RIZKI VERENE ŞÜKRETMEK

Şükür, verilen nimetleri yerli yerinde kullanma, Allah Teâlâ'ya, verdiği nimetlerle isyân etmeme, nimetleri kullanırken vereni unutmama; görülen iyiliğe karşı teşekkür etmektir.

Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de meâlen buyuruyor ki:

"Eğer şükreder ve imân ederseniz, Allah size niye azâp etsin ki? Allah şükürün karşılığını verendir, hakkıyla bilendir." (Nisâ, 4/147)

"Nimetlerime şükür ederseniz elbette arttırırım." (İbrâhim, 14/7)

Nimetin kıymetini bilmeyip nankörlük etmek, elden çıkmasına sebeptir. Şükür ise, devamına ve artmasına vesile olur.

Şükür üç şekilde ifa edilebilir: Kalp ile, (nimeti vereni tanımak ve O'na iman edip tasdik etmek); dil ile, (nimeti vereni anmak, övmek ve O'na şükretmekle); fiil ile. (Allah'ın emir ve yasaklarına uygun hareket etmekle)

ÖZLÜ SÖZ

İlmin rütbesi bütün rütbelerin üstündedir.

(Zernuci)

RİYA

Riya, kişinin çıkar elde etmek ve itibar kazanmak için samimi olmayan söz ve davranışlarda bulunmasıdır. Riya özellikle ibadetlerin Allah rızası için değil insanların beğenisini kazanmak için yapılması ile gerçekleşir. İkiyüzlü davranan böyle kişilere riyakâr, iman noktasında riyakâr olanlara da münafık denir.

İbadetlerde gösterişe kaçmak, kişiyi şirke düşürür ve ibadetlerin boşa gitmesine sebep olur. Riyakârları kullar da Allah da sevmez.

Riya, Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatılmaktadır: *"Ey iman edenler! Allah'a ve ahiret gününe inanmadığı halde gösteriş olsun diye malını harcayan kimse gibi, başa kakmak ve gönül kırmak suretiyle sadakalarınızı boşa çıkarmayın."* (Bakara, 2/264)

GÜZEL AHLAK SAHİBİ OLMAK

Ahlak, insanlığın ortak ve evrensel bir değeridir. Güzel ahlak, bireysel ve toplumsal ilişkilerin sağlıklı bir zemine oturtulmasında önemli ve etken bir değere sahiptir.

Yüce yaratana ibadetin, Müslüman oluşun temel esprisi, ahlakî erdemleri yakalama, yaşama ve onlarla bütünleşme üzerine kurulur. Güzel ahlak sahibi olmak, kişiyi iman bakımından olgunlaştırır ve toplum nezdinde derecesini yükseltir. Hz. Peygamberin *“Ben güzel ahlakı tamamlamak üzere gönderildim.”* (İbn Hanbel, “Müsned”, 11, 381) buyurması, dinimizin zirve ve kemal noktasını teşkil ettiğini gösterir.

Fertlerin mutlu olabilmesi, toplumun huzur bulabilmesi için insanların güzel ahlaklı olmaları gerekir. Çünkü din güzel ahlaktır.

NUR DAĞI

Nûr Dağı ve üzerinde bulunan Hıra mağarası Hz. Muhammed (s.a.s.)'e inen ilk vahye beşiklik yapmıştır. *“Yaratan Rabbinin adıyla oku. O, insanı alâkdan yarattı. Oku! Senin Rabbin en cömert olandır. O, kalemle yazmayı öğretendir, insana bilmediğini öğretendir.”* (Alâk, 96/1-5) ayetleri burada inmiştir.

Hz. Muhammed (s.a.s.) peygamber olmadan önce Ramazan ayı gelince erzakını alır, Hıra mağarasına çekilir, orada günlerce kalarak tefekküre dalar ve Hanif dini üzerine ibadet ederdi. Hıra'da tefekkür ve ibadetle geçirdiği zamanlarda büyük bir haz alır ve manevi teselli bulurdu.

ÖZLÜ SÖZ

*Takılır bir yerde kalır oyuncak, kurgular biter.
Ölüm; o geldi mi ne var korkulacak, korkular biter.
(Necip Fazıl Kısakürek)*

ŞEHİTLİK VE GAZİLİK

Allah yolunda öldürülen Müslümana şehid denir. Gazi ise, Allah yolunda savaşp sağ kalan kişidir. Yüce Allah şehitlerle ilgili olarak *“Allah yolunda öldürülenlere, ölüler demeyin. Onlar diridirler. Ancak siz bunu bilemezsiniz”* (Bakara, 2/154) buyurmaktadır. Kur’an’da şehitler, peygamberler, doğrular ve salihlerle birlikte zikredilmektedir (Nisa, 4/69).

Peygamberimiz de şehitliğe dinimizin verdiği değeri şu şekilde açıklar: *“Hiç kimse cennete girdikten sonra dünyaya dönmek istemez. Yalnız şehitler, gördükleri nimet ve ikram sebebiyle dünyaya dönüp, on defa şehit olmayı arzu ederler.”* (Buhari, “Cihad”, 21)

Şehitler yıkanmazlar, kefenlenmezler, elbiseleri ile defnedilirler.

NİFAK

İslam dinine göre bir küfür çeşidi olan nifak, dışarıdan mümin ve Müslüman görünmekle beraber; kalben Allah’ı, peygamberleri ve imanın diğer esaslarını kabullenmemek, inanmamak manasına gelir.

Nifak içinde olan kimseye ve kalben inanmadan, sadece zahiri olarak (görünüşte) inanmış, inanıyor gözükken kişilere münafık denir. Kur’an-ı Kerim’de, *“Onlar küfür ile iman arasında bocalayıp dururlar. Ne bunlara (müminlere) ne de şunlara (kâfirlere) bağlanırlar.”* buyurulmaktadır. (Nisa, 4/143)

ÖZLÜ SÖZ

*Cabillere ilimden bahseden onu etmiştir zıyan.
Gerekenlerden de onu esirgemek zulümdür aman.
(Katip Çelebi)*

KADER VE KAZA

Kader; sözlükte ölçü, miktar, bir şeyi belirli bir ölçüyle yapmak ve belirlemek anlamlarındadır. Allah'ın, ezelden ebede olacak şeylerin zamanını, yerini, özelliklerini, niteliklerini ve nasıl olacaklarını ezeli ilmiyle önceden bilip takdir etmesidir.

Kaza; hüküm, emir, işi bitirme ve yaratma anlamlarındadır. Cenab-ı Hakk'ın ezeli ilmiyle takdir buyurduğu şeylerin sırası geldiğinde, onları, o takdire uygun biçimde meydana getirmesini irade edip yaratması demektir.

Kaza ve kader, Allah'ın âlemde koyduğu plân ve programıdır. Kader, İslâm dininde iman edilmesi farz olan esaslardandır. Farz oluşu kitap ve sünnet ile sabittir. Kaza ve kadere iman, Allah'a iman etmenin bir gereğidir.

HAKSIZ YERE CANA KIYMAK

Canı veren de alan da Allah (c.c.)'tır. O, "Haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın yasakladığı cana kıymayın" (En'am, 6/151) buyuruyor. Bu nedenle her ne suretle olursa olsun haksız yere cana kıymak haram ve büyük günahtır. Bize düşen canları korumak ve yaşatmaktır.

Kur'an-ı Kerim bize bir insanı öldürmenin bütün insanları öldürmek kadar günah; bir insanı yaşatmanın da bütün insanları yaşatmak kadar sevap olduğunu öğretiyor. Peygamberimiz de "Bir kişinin kurtuluşunu ve affını zorlaştıran işlerden birisi de haksız yere kan dökmesidir." (Buhari, "Diyât", 1) buyuruyor

ÖZLÜ SÖZ

Bu kadar adam gördüm, içlerinden hiçbiri dünyadan hoşnut değil ama hiçbiri de dünyadan gitmek istemez.

(Namık Kemal)

VEFAKÂR DADI: ÜMMÜ EYMEN

Baba ve anne yadigarı Ümmü Eymen (r.a.), Rasulullah (s.a.s.)'in “*An-nemden sonra annem*” diyerek hürmet gösterdiği dadısıdır. Peygamberimizin doğumunu ve vefatını gören bu vefakâr insan, Amine'nin Ebvâda ölümünden sonra Hz. Muhammed (s.a.s.)'i Mekke'ye getirerek dedesine teslim etmişti.

Allah'ın Resulu hürmet ettiği dadısını, azatlısı Zeyd b. Harise ile evlendirmiş, bu ikisinden “*Beni kim severse, Usame'yi sevsin*” (Müslim, “Fiten”, 24) dediği güzel bir çocuk dünyaya gelmişti.

Resulullah (s.a.s.)'in vefatından sonra bir defasında Ebu Bekr ve Ömer (r.anhum) Ümmü Eymen'i ziyaret ettiklerinde onu ağlarken buldular. “Niye ağlıyorsun? Allah'a kavuşmak, Resul'ü için daha hayırlıdır.” dediklerinde, Ümmü Eymen; “Ben Sema'dan vahiy kesildi de ona ağlıyorum” demiş ve her ikisini de ağlatmıştı. (Müslim, “Fedâilu's-Sahâbe”, 18)

MANEVÎ TEMİZLİK

Allah (c.c.) Kur'an'da temizlenenleri sevdiğini bildiriyor. Peygamberimiz de temiz bir kalbin bütün vücudu nasıl ıslah ettiğini şöyle anlatıyor: “*İyi biliniz ki, vücutta bir et parçası vardır. Bu iyi olursa bütün vücut iyi olur.*” (Buhari, “İman”, 39 (I, 19))

Manevî temizlik, kalbin inkâr ve şirkten kurtulup iman etmesi, nefsin isyan ve azgınlıktan sıyrılıp itminana/huzura kavuşması ile gerçekleşir. Haset, kin, gurur ve cimrilik gibi kötü duyguların kalpten atılması ile mükemmelleşir. Kötülüklerden alıkoyan namaz, bir kalkan olan oruç, malı temizleyen zekât ve günahlardan arındıran hac ibadeti de manen temizlenmenin temel taşlarıdır.

ÖZLÜ SÖZ

*Alem çiçek olsa arı ben olsam
Dost elinden tatlı bal bulamadım
(Pir Sultan Abdal)*

YENİ BİR HAYAT: AHİRET

Yüce Allah insanoğlunu yaratılışın hikmeti olan kulluk imtihanı (Zâriyât, 51/56) ile baş başa bıraktıktan sonra, ona iki hayat vermiştir.

İlki dünya hayatıdır; yani geçici, ölümlü ve fâni hayat (Enfâl, 8/67). İkincisi ise ahiret hayatıdır; yani ebedî, ölümsüz ve bâki hayat (Mü'min, 40/39).

Bu noktada ölüm, mümin için bir son değil, onu Allah'a ve ahirete kavuşturan bir vasıta (Buharî, "Rikâk", 41). Ahiret ise, insanın dünya hayatında yaptıklarının karşılığını bulacağı yeni hayattır. (Müzzemmil, 73/20).

Kur'an-ı Kerim'in ifadesiyle, "*Ahiret yurduna gelince, işte asıl hayat odur.*" (Ankebût, 29/64).

İSMET

Sözlükte "dikkat ve temkin içinde isyândan korunmak" anlamına gelen ismet, peygamberlerin hatadan ve gûnahtan korunmuş olması demektir.

Peygamberlerin vahiyden önce de, sonra da küfürden masum oldukları hakkında ümmet icma etmiştir.

Peygamberler, Peygamberlikleri zamanında mutlak olarak büyük günahlardan, kasten de küçük günahlardan korunmuşlardır.

ÖZLÜ SÖZ

*Başım alıp hangi yere gideyim / Gittiğim yerde buldu dert beni
Oturup benimle ibadet kıldı / Yalan söyledi de yüzüme güldü
Yahn kılıç olup üstüme geldi / Çaldı bölük bölük böldü dert beni. (Pir Sultan Abdal)*

YETİME KARŞI ŞEFKATLİ VE MERHAMETLİ OLMAK

Yetim; babası ölmüş kişilere denir. İslam dini, yetimlere iyi davranılması ve onların mallarının korunmasına son derece önem vermiştir. Kur'an-ı Kerîm'de bir ayette şöyle buyurulmaktadır: *"Gerçek, yetimlerin mallarını haksız (ve haram) olarak yiyenler, kahrınlarına ancak bir ateş yemiş olurlar. Onlar çılgın bir ateşe gireceklerdir"*. (Nisâ, 4/10). Yetimler bize Allah'ın birer emanetidir. Onlara şefkat ve merhamet göstermek, eğitip yetiştirerek topluma yararlı birer insan haline getirmek, büyüyüncüye kadar mallarını kollayıp gözetmek ve evlenecek çağa gelince de evlendirmek bizim görevidir. Peygamberimiz işaret ve orta parmağını birleştirerek: *"Gerek kendisine ve gerekse başkasına ait herhangi bir yetimi görüp gözetmeyi üzerine alan kimse ile ben, cennette işte böyle yan yanayız"* (Ahmed b. Hanbel, V, 250) buyurmuştur.

KİBİR

Kibir; bir ahlâkî kavram olarak, kendini büyük görmek, büyülenme, başkalarını küçük görmek demektir.

Küfür ve inkârın en önemli sebebi kibirdir. Böyle bir kibir haram olup, Allah'ın rahmetinden kovulma sebebidir. Allah Teâlâ bu çeşit insanlar için şöyle buyurmaktadır: *"İşte abiret yurdu. Biz, onu yeryüzünde büyüklük taslamayan ve bozgunculuk çıkarmayanlara has kılarız. Sonuç, Allah'a karşı gelmekten sakınanlarındır."* (Kasas, 28/83) Hz. Nuh (a.s.) oğluna vasiyet ederken *"iki şeyden seni menederim; biri şirk, diğeri kibirdir"* (Kütüb-i Sitte, Ahmed İbn Hanbel, I, 170) buyurmuştur.

ÖZLÜ SÖZ

Cehennem dediğin, dal odun yoktur.

Herkes ateşin kendin götürür.

(Pir Sultan Abdal)

HADDİ AŞMAK

Haddi aşmak; Allah'ın insanlar için koyduğu sınırları yani il-keleri, kuralları, emir ve yasakları ihlâl etmek demektir.

İslamiyet her türlü aşırılığı ortadan kaldırmış, istikameti ve orta yolu göstermiştir. *"Haddi aşmayın, çünkü Allah haddi aşan-ları sevmez"* (Bakara, 2/190; Mâide, 5/87) âyetleriyle Allah haddi aşmayı haram kılmış, haddi aşanların kalplerini mühürleye-ceğini (Yûnus, 10/74) ve onları Cehennemle cezalandıracağını (Kâf, 50/25) bildirmiştir.

Atalarımız, "Kişinin haddini bilmesi gibi irfan olmaz" demiş-lerdir. Öyleyse gücümüzü, imkânlarımızı bilelim, yapabilece-ğimiz işlerin altına girelim, kısacası haddimizi bilelim ki halkın ve Hakk'ın karşısında mahcup olmayalım.

KUR'AN'DA İNSAN VE TOPLUM

Yüce dinimiz İslam, insanın kendisi, çevresi ve Yüce Yaratan ile ilişkilerini sağlıklı şekilde kurabilecek bir bilinç, iç barış ve özgüvene kavuşmasını gaye edinmiştir.

Toplumsal hayatta ahenk, huzur, bütünlük ve dayanışmayı gaye edinen İslam, insanlar ara-sında ırk, dil, renk, cinsiyet, inanç ve kültür başta olmak üzere farklılıklarını kabul et-miştir. Bu farklılıkların toplumsal ayrılıklara ve ayrımcılığa dönüşmesine hiçbir zaman onay vermemiştir.

ÖZLÜ SÖZ

*Hiç ellerin taşı bana değmez,
ille dostun gülü yaralar beni.
(Pir Sultan Abdal)*

MİLLİ VE MANEVİ DEĞERLER

Medeniyetlerin oluşumunda, maddi unsurlar kadar milli ve manevi değerler de önemlidir. Devletlerin en önde gelen amacı kendisini oluşturan, varlığı onların varlığına bağlı olan birey ve toplumun mutluluğunu sağlamaktır. Bunu başarabilmesi için de insanın fitratında olan maddi ve manevi unsurlara önem vermek zorundadır.

Tarih sahnesinde en uzun kalan milletler şüphesiz, milli ve manevi değerleri barındırabilen devletler olmuştur. Bireylerini milli, manevi ve ahlaki değerlerine bağlı yetiştiren toplumların, çağın gereği olan gelişmelere duyarsız kalmadıkları takdirde, başarılı olmamaları için bir sebep yoktur.

Dil, din, tarih, örf, âdet ve gelenekler, aile kurumu, kutsal zaman ve mekânlar, bayrak, vatan, İstiklal Marşı gibi milli ve manevi değerlerin oluşturduğu kültürün oluşumuna dikkat edildiğinde bu değerlerin, birbirinden ayrılmayan ve birbirleriyle iç içe olan, birbirini tamamlayan ortak değerler olduğu görülecektir.

ÖZLÜ SÖZ

*Nasıl yar diyeyim ben böyle yare / Mecnun edip çöle saldıktan sonra
Alemin bağına bülbüller konmuş / Nidem benim gülüm solduktan sonra
(Pir Sultan Abdal)*

HELAL KAZANÇ

Kişinin kimseye muhtaç olmadan hayatını sürdürebilmesi, çoluk çocuğunun nafakasını meşru yoldan çalışıp kazanması, Dinimizde kutsal ve değerli bir davranış olarak kabul edilmektedir. Ayette; “*Ey insanlar! Yeryüzündeki şeylerin helal ve temiz olanlarından yiyin*” (Bakara, 2/168) buyurulmaktadır.

Bu konuda Peygamberimiz (s.a.s.) de şöyle buyuruyor: “*Hiçbir kimse, elinin emeği ile kazandığını yemekten daha hayırlı bir kazanç yememiştir*” (Buhari, “Büyü”, 15).

Mü'minlerin Allah'ın ve Resulü'nün emrine uyarak meşru işlerde çalışmaları, helalinden kazanmaları ve çoluk çocuğuna da haram yedirmemeleri hem ibadetlerin kabulü hem de sosyal hayatın güven ve huzuru için önemlidir.

DİLİN MANEVİ HASTALIKLARI

Dil; Yüce Allah'ın insanlara bahsettiği nimetlerin en kıymetlilerinden birisidir. Dil insanın olgunluk derecesi, kalbinin tercümanı, ibadet ve itaatin yapılmasında önde gelen araçtır. Sözünde doğruluk bulunmayanın özünde de doğruluk yoktur. İnsanoğlu dilini kullanırken çok dikkatli olmalıdır. Ona hâkim olmalıdır. Yalan, dedikodu, iftira, gıybet, küfür, öfke gibi kötü olan, dinimizin kabul etmediği kaba ve çirkin konuşmalardan onu özenle korumalıdır.

Yüce Allah; *“Ey müminler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin.”* (Ahzab, 33/70) buyurmuştur. Peygamberimiz ise, *“Kim diline ve ırzına sahip çıkacağına güvence verirse ben de o kimsenin cennete gireceğine güvence veririm.”* (Tirmizî, “Zühd”, 47) buyurmuştur.

HIRSIZLIK

Haksız kazanç denilince akla hırsızlık gelir. Hile, dolandırıcılık, yankesicilik, yalan şahitlik rüşvet vb. meşru olmayan her hangi bir yolla başkasının malını elinden almak da bir çeşit hırsızlıktır ve haramdır. Allah Teala; *“Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda batıl yollarla yemeyin. Ancak karşılıklı rıza ile yapılan ticaretle yiyin. Kendinizi helak etmeyin. Şüphesiz Allah size karşı çok merhametlidir.”* (Nisa, 4/29) buyuruluyor. Peygamber Efendimiz de: *“Kim haksız bir iddiada bulunur, kendisinin olmayana kendisinin yapmaya çalışırsa bizden değildir. O cehennemdeki yerine hatırlansın.”* (İbn Mace, “Ahkam”, 6)

ÖZLÜ SÖZ

*Bismillah dedim de girdim helale / Gözüm açıp baktım bir hub cemale
Sıdk ile çağırdım ceddime celale / Eriş Hızır Nebi carı gözlerim
(Pir Sultan Abdal)*

TÖRE VE DİN

Töre bir toplulukta yerleşmiş bulunan davranış şekillerinin bütünüdür. Kuralları veya nizamları her toplumda farklılık gösteren ahlaki normlardır. Kur'an-ı Kerim; tevhid akidesine ve İslam'ın temel esaslarına aykırılık arz eden durumlarda toplumun yaygın kanaatlerini, gelenek ve alışkanlıklarını kabul etmez, ataların yolunu körü körüne izlemeyi cahillik ve taassup olarak niteler. İslam dini kitap, sünnet, icma ve kıyastan sonra inancın gereği ve dinin icaplarına aykırı olmamak kaydıyla toplumun ortak değerlerine saygılı olmayı benimser.

Törelere, örf ve adetler; netice itibarıyla toplum bireylerinin mutlu ve huzurlu olmasına katkı sağlıyorsa o toplumun kültürü açısından bir zenginlik kabul edilebilir.

ÖZLÜ SÖZ

*Kırklar ile yedik içtik / Kaynayıp sellere coştuk
Baş koyup niyaz eyledik / Geç otur meydan dediler
(Pir Sultan Abdal)*

İCAZET

İcazet: sözlükte, onaylamak, bir şeyi uygun ve makul görmek, izin vermek anlamlarına gelir.

Osmanlılarda medrese eğitimini tamamlayan öğrencilere eğitimlerini tamamladıklarını belirten icazetname verilirdi. İcazetnamelerin başında besmele, Allaha hamd, peygamberine salat ü selam, ashabına dua ve kelime-i şehadetten sonra konunun önemi vurgulanır; ilim öğretme ve öğrenmenin ehemmiyetine dikkat çekilirdi.

Kültür hayatımızda ayrı yeri ve önemi olan icazet verme geleneği zamanımızda hafızlık merasimleriyle sürdürülmektedir.

KALBİN TAŞLAŞMASI

“Sonra bunun ardından kalpleriniz yine katılaştı; taş gibi, hatta daha katı oldu. Çünkü taş vardır ki içinden ırmaklar fışkırır, taş vardır ki yarılr da içinden sular akar. Yine taş vardır ki Allah korkusuyla (yerinden kopup) düşer.” (Bakara, 2/74)

İnsanları tükenişe sürükleyen kalplerinin katılaşmasıdır. Kalp, dinî hayatımızın, imânî duyarlığımızın merkezi; dindarlığımızın bir nevi aynasıdır. İnsanın takvasını ve Allah katındaki derecesini kalp belirler. Kalp, manevî açıdan ya hastadır yahut da sağlıklıdır. Hastalığı, şirk, nifak, gösteriş, kibir, haset, dünya tamahı gibi günahlara batmış olmasıdır. Sağlığı da bunlardan arınmış olmasıdır.

Ebedî kurtuluşa erenler, günahlardan arınmış bir kalple Allah'a varanlardır.

ÖZLÜ SÖZ

*Bellidir kalbi boş olan / İkrar verendir hoş olan
Hercaiye yoldaş olan / Menzile yete mi dersin
(Pir Sultan Abdal)*

DİNİN ŞİDDET VE TERÖRE BAKIŞI

Şiddet ve terör kendi gibi düşünmeyen, davranmayan insanlara, kitlelere zarar vermeyi içerir, toplumda korku ve umutsuzluk yayar, ülkelerin gelişmesine, ilerlemesine engel olur.

Oysa Rasulullah (s.a.s.) başkalarına zarar vermenin de zarara zarar karşılık vermenin de dinimizde yer olmadığını bildirmiştir (İbn Mace, “Ahkam”, 17; Muvatta, “Akdiye”, 31).

O halde bir mü'min ortada bir sorun varsa şiddete başvurmadan çözmeye çalışmalıdır. Rasulullah *“Ey Aişe! Şüphesiz Allah Teala Refik'tir, Rıfkı (yumuşak huyluluğu) sever. Yumuşaklıkla yapılan işlere, sertliğe ve diğer şeylere vermediği sevabı verir.”* buyurmuşlardır (Müslim, “Birr ve's-Sıla”, 23, 77). İslam barış demektir. Mü'min de güvenen ve çevresine güven veren demektir.

BİDAT VE HURAFELERDEN SAKINALIM

Bid'at, dinin aslından olmayıp sonradan ortaya çıkarılan, hurafe ise akla ve ilme aykırı olan batıl inançlar ve uygulamalardır. İnsanlar, peygamberlerin tebliğ ettiği dinî esaslardan zamanla uzaklaşarak, bid'at ve hurafelere dalmışlardır.

Peygamber (s.a.s.) Efendimiz bir hadislerinde şöyle buyurmuştur: *“Kim benden sonra terk edilmiş bir sünnetimi diriltirse onunla amel eden herkesin ecri kadar o kimseye sevap verilir, hem de onların sevabından hiç bir şey eksiltilmeden. Kim de Allah'ın ve Resulü'nün rızasına uygun düşmeyen bir kötü bid'at icat ederse onunla amel eden insanların günahları kadar o kişiye günah yükletilir, hem de onların günahlarından hiç bir şey eksiltilmeden.”* (Müslim, “İlim”, 6; Tirmizi, “İlim”, 16)

FATİMA BİNTİ ESED (R.A.)

Hız. Ali (r.a.)'ın annesidir. Peygamberimiz (s.a.s.), tam bir anne şefkati gördüğü yengesi Fatıma bt. Esed hakkında “*o, benim annemdi*” buyurmuştur. Peygamberimize akrabaları içinde ilk inananlardan olmuştur. Miladi 626 yılında vefat ettiğinde Peygamberimiz kendi gömleğini ona kefen yapmış, defnedilmeden önce kabrine inmiş, kabir hayatında huzurlu olması için niyazda bulunmuştur. Sahabiler onun mübarek gözyaşlarının kabre döküldüğüne şahit olmuşlardır. (Hakim, Müstedrek, III, 116) Peygamberimiz, şöyle dua etmiştir: *“Ey Annem! Allah seni bağışlasın, mükâfatlandırсын, sana rahmet etsin. Yemedin bana yedirdin, giymedin bana giydirdin. Yaşatan da öldüren de Allah'tır, O daima diridir.”*

ÖZLÜ SÖZ

*Halimizi hal eyledik / Yolumuzu yol eyledik
Her çiçekten bal eyledik / Arıya saydılar bizi
(Pir Sultan Abdal)*

BORÇLANMA

“Ey iman edenler! Belirlenmiş bir zamana kadar bir borç ilişkisi kurduğunuzda bunu yazın. Aranızdan bir kâtip bunu adaletle yazsın”. Kâtip Allah’ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan geri durmasın. Artık o yazsın, borçlu da yazdırsın; rabbi olan Allah’tan korksun ve borçtan hiçbir şeyi eksik bırakmasın. Eğer borçlu akılcı zayıf veya eksik yahut kendisi yazdıramaz durumda olursa velisi adaletle yazdırsın. Erkeklerinizden iki şahidi de tanık tutun. Şahitler iki erkek olmazlarsa, rızâ göstereceğiniz şahitlerden bir erkekle –biri yanılırsa diğerinin ona hatırlatması için– iki de kadın olsunlar. Çağırıldıklarında şahitler gelmezlik etmesinler. Borç küçük olsun büyük olsun vadesini belirterek onu yazmaktan üşenmeyin. Böyle yapmanız Allah katında daha adaletili, şahitlik için daha destekleyici ve şüpheye düşmemeniz için daha uygundur. Borç ilişkisinin, aranızda alıp vererek bitirdiğiniz peşin ticaret olması müstesnadır; onu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alışveriş yaptığınızda şahit tutun. Kâtip de şahit de zarar görmesin. Eğer bunu yapar da zarar verirseniz şüphesiz bu sizin yoldan çıkmanız demektir. Allah’tan korkun, Allah size öğretiyor, Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir. (Bakara, 2/282)

AHLAKIN KAYNAĞI

İslam ahlakının kaynağı, Kur’an-ı Kerim’de yer alan yüksek ahlak ilkeleri ile bunları hayata geçiren, tatbik eden Peygamber Efendimizin fazilet dolu yaşayışı ve örnek davranışlarıdır.

O, ahlakını Kur’an-ı Kerim’den almış; Allah’ın terbiyesi ile yetişmiş, bütün iyilikleri ve güzellikleri kendisinde toplamıştır.

Kur’an-ı Kerim ve Peygamber Efendimiz (s.a.s.)’in örnek ahlakı, inananlar için ahlak kaynağıdır.

ÖZLÜ SÖZ

*Allah Allah Desem Gelsem / Hakkın Divanına Dursam
Ben Bir Yanıl Alma Olsam / Dalında Bitsem Ne Dersin
(Pir Sultan Abdal)*